

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

Informativni Bilten

Januar — Jun 2022

SADRŽAJ:

ŠESTOMESEČNI IZVEŠTAJ RADA2

POSETE I AKTIVNOSTI USTAVNOG SUDA.....5

PRESUDE.....11

ESLjP – VAŽNE ODLUKE.....19

Ustav Kosova - Poglavlje VIII

Ustavni sud

Član 112

[Osnovna Načela]

1. Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.
2. Ustavni sud je potpuno nezavistan u obavljanju svojih dužnosti.

Sastav Ustavnog suda

Ustavni sud Republike Kosovo je sastavljen od 9 (devet) sudija.

Sudije Ustavnog suda Republike Kosovo se imenuju u skladu sa članom 114 [*Sastav i Mandat Ustavnog suda*] Ustava i članovima 6 i 7. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo.

Nakon osnivanja Ustavnog suda u 2009 godine i u skladu sa bivšim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 6 (šest) od 9 (devet) sudija je imenovao predsednik Republike Kosova na predlog Skupštine.

Od 6 (šest) domaćih sudija, 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 3 (tri) godine, 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 6 (šest) godina i 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 9 (devet) godina.

U skladu sa gore navedenim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 3 (troje) međunarodnih sudija je imenovao Međunarodni civilni predstavnik, nakon konsultacije sa predsednikom Evropskog suda za ljudska prava.

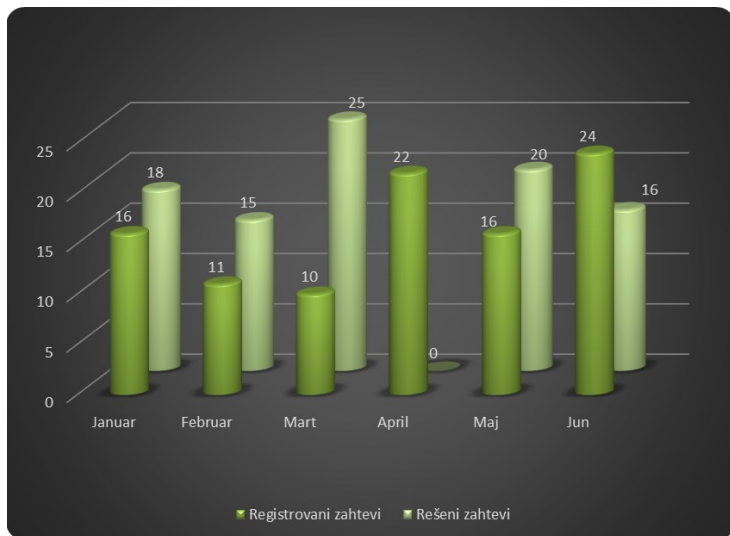
* Po isteku mandata predsednice Ustavnog suda i ostavke jednog sudije u junu, Sud se trenutno sastoji od 7 (sedam) sudija.

Status predmeta

Tokom šestomesečnog perioda: 1. januar – 30. jun 2022. godine, Sud je primio 99 novih zahteva dok je na radu imao ukupno 244 zahteva/predmeta. Ukupno 94 zahteva je rešeno ili 38.52% svih slučajeva na raspolaganju.

Tokom ovog perioda, 87 odluka je objavljeno na internet stranici Suda.

*Dinamika primljenih zahteva po mesecima
(1. januar – 30. jun 2022. godine)*

U nastavku su predstavljene 12 presude koje je Sud doneo tokom šestomesečnog perioda, 1. januar – 30. jun 2022. godine:

- Presuda u slučaju KI 113/21, podnosilac zahteva: Bukuriye Haxhimurati. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosova [Pml. br. 29/2021] od 13. aprila 2021. godine.
- Presuda u slučaju KO 93/21, podnosilac zahteva: Blerta Deliu-Kodra i 12 drugih poslanika Skupštine Republike Kosova. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti Preporuka Skupštine Republike Kosovo [br.08-R-01] od 6. maja 2021. godine.
- Presuda u slučaju KI 75/21, podnosilac zahteva: “Abrazen LLC”, “Energy Development Group Kosova LLC”, “Alsi & Co. Kosovë LLC” i “Building Construction LLC”. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosova [ARJ-UZVP. br. 44/2020] od 23. jula 2020. godine.
- Presuda u slučaju KI 49/20, podnosilac zahteva: Shehide Muhadri. U podnošenom zahtevu se

tražilo ocena ustavnosti presude Apelacionog suda Kosova [Ac. br. 530/2016] od 10. decembra 2019. godine.

- Presuda u slučaju KI 182/20, podnosilac zahteva: Sedat Kovači, Servet Ergin, Ilirjana Kovači i Sabrije Zhubi. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Republike Kosova [Rev. 54/2020] od 6. jula 2020. godine.
- Presuda u slučaju KI 156/20, podnosilac zahteva: Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja Apelacionog suda Republike Kosova [Ac. br. 5514/18] od 13. maja 2019. godine i rešenja Vrhovnog suda Republike Kosova [Cml. br. 8/2019] od 17. juna 2020. godine.
- Presuda u slučaju KI 44/21, podnosilac zahteva: Besa Sopi. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju [AC-I-20-0091] od 21. januara 2021. godine.
- Presuda u slučaju KO 145/21, podnosilac zahteva: Opština Kamenica. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti odluke Ministarstva obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija [br. 01B/24] od 23. aprila 2021. godine.
- Presuda u slučaju KI 78/21, podnosilac zahteva: Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti druge tačke izreke presude [Rev. br. 257/2019] Vrhovnog suda Republike Kosova od 2. juna 2020. godine.
- Presuda u slučaju KI 133/20, podnosilac zahteva: Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti druge tačke izreke presude Vrhovnog suda Republike Kosova [Rev. br. 12/2020] od 19. februara 2020. godine.
- Presuda u slučaju KI 55/21, podnosilac zahteva: Muhamet Ademi. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosovo [Rev. br. 387/2020] od 13. januara 2021. godine.
- Presuda u slučaju KI 196/21, podnosilac zahteva: Gëzim Shtufi. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosovo [PML. br. 310/2021] od 14. septembra 2021. godine.

Vrste navodnih povreda

Vrste navodnih povreda od 99 primljenih zahteva tokom šestomesečnog perioda: 1. januar – 30. jun 2022. godine, su sledeće:

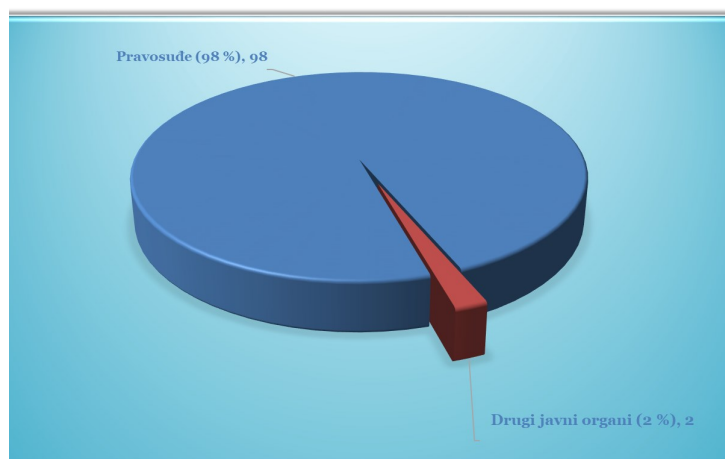
- Član 3. [Jednakost pred Zakonom], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 5. [Jezici], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 7. [Vrednosti], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 10. [Ekonomija], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 13. [Glavni Grad], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 21. [Opšta Načela], 3 slučaja ili 1,3%;
- Član 22. [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata], 5 slučajeva ili 2,2%;
- Član 23. [Ljudsko Dostojanstvo], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 24. [Jednakost pred Zakonom], 22 slučaja ili 9,6%;
- Član 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost], 7 slučajeva ili 3,1%;
- Član 30. [Prava Optuženog], 6 slučajeva ili 2,6%;
- Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 79 slučajeva ili 34,6%;
- Član 32. [Pravo na pravno sredstvo], 15 slučajeva ili 6,6%;
- Član 33. [Načelo Legaliteta i Proporcionalnosti u Krivičnim Postupcima], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 34. [Pravo Lica da mu se ne Sudi Dva Puta za Isto Krivično Delo], 3 slučaja ili 1,3%;
- Član 37. [Pravo na Sklapanje Braka i Zasnivanje Porodice], 2 slučaja ili 0,9%;
- Član 45. [Pravo na izbor i učešće], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 46. [Zaštita imovine], 14 slučajeva ili 6,1%;
- Član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], 9 slučajeva ili 3,9%;
- Član 50. [Prava Deteta], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 53. [Tumačenje Odredbi Ljudskih Prava], 10 slučajeva ili 4,4%;
- Član 54. [Sudska Zaštita Prava], 26 slučajeva ili 11,4%;
- Član 55. [Ograničenje Prava i Osnovnih Sloboda], 2 slučaja ili 0,9%;
- Član 63. [Osnovne Odredbe], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 65. [Nadležnosti Skupštine], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 102. [Opšta Načela Sudskog Sistema], 7 slučajeva ili 3,1%;

- Član 119. [Osnovna Načela], 1 slučaj ili 0,4%;
- Član 121. [Imovina], 1 slučaj ili 0,4%;

Navodni počinioci kršenja prava

- 97 zahteva ili 98% zahteva se odnose na odluke sudova;
- 2 zahteva ili 2% zahteva se odnose na odluke drugih javnih organa;

Navodni prekršioc prava
(1. januar – 30. jun 2022. godine)

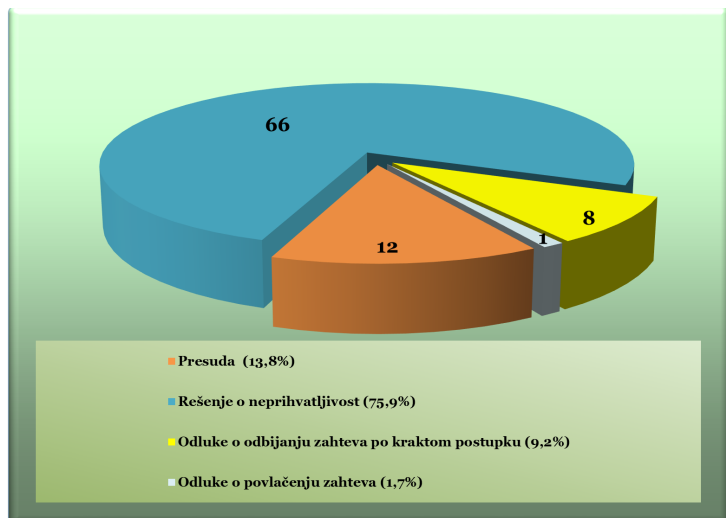
Sednice i veća za razmatranje

Tokom šestomesečnog perioda: 1. januar – 30. jun 2022. godine, Ustavni sud je održao 15 plenarnih sednica i 97 veća za razmatranje, u kojim su razmatrani slučajevi rešeni odlukama, rešenjima, i presudama.

Tokom ovog šestomesečnog perioda, Ustavni sud je objavio 87 odluka. Struktura objavljenih odluka izgleda na sledeći način:

- 12 presude (13,8%);
- 66 rešenja o neprihvatljivosti (75,9%);
- 8 odluke o odbijanju zahteva po kratkotom postupku (9,2%);
- 1 odluka o povlačenju zahteva (1,7%);

*Struktura odluka
(1. januar – 30. jun 2022. godine)*

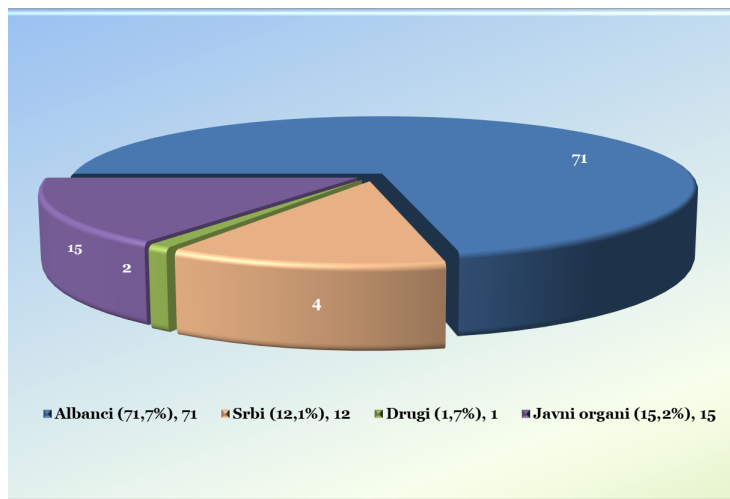

Pristup Sudu

Pristup pojedinaca Sudu se prikazuje na sledeći način:

- 71 zahteva je podneto od Albanaca, ili 71,7%;
- 12 zahteva je podneto od Srba, ili 12,1%;
- 1 zahtev je podnet od drugih zajednica, ili 1,7%;
- 15 zahteva je podneto od drugih javnih organa (pravnih lica), ili 15,2%;

*Etnička struktura podnosilaca zahteva
(1. januar – 30. jun 2022. godine)*

17 januar 2022

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Gresa Caka – Nimani, dočekala je na uvodni sastanak novog ambasadora Italije na Kosovu, g. Antonello De Riu.

Nakon što mu je poželela dobrodošlicu i uspeh na novom položaju, predsednica Caka-Nimani je iznela kratak elaborat o dosadašnjem radu Suda, aktuelnim izazovima u njegovom funkcionisanju i tekućim naporima da se izgradi profesionalni kapacitet osoblja Suda i konsoliduje sudska praksa.

Predsednica Caka – Nimani je dalje istakla i dobre odnose saradnje između Ustavnog suda Kosova i Ustavnog suda Italije, kao i napore Suda za članstvo u raznim međunarodnim organizacijama i inicijativama. Ambasador De Riu je izrazio posvećenost ka daljem jačanju odnosa bliske saradnje između Kosova i Italije, posebno u oblasti vladavine prava.

21 januar 2022

U Ustavnom sudu Republike Kosovo održana je radionica o ulozi i nadležnostima Ustavnog suda, kao i o njegovom odnosu sa redovnim sudovima i drugim institucijama u zemlji. Radionica je organizovana na inicijativu Akademije pravde Kosova i u saradnji sa Ustavnim sudom u okviru programa inicijalne obuke za novoimenovane sudije.

Tokom radionice, sudija Ustavnog suda g. Nexhmi Rexhepi, bliže je upoznao nove sudije o ulozi, funkciji i nadležnosti Ustavnog suda u pravnom sistemu Republike Kosovo, kao i o odnosima sa redovnim pravosuđem i postupcima za razmatranje slučajeva od strane ustavnih sudija.

Sudija Rexhepi je takođe upoznao novoimenovane sudije sa mogućnostima koje pruža incidentalna kontrola, odnosno pravom koje imaju redovni sudovi

da se obraćaju Ustavnom sudu sa zahtevima koji se odnose na ustavnu saglasnost zakona koji je mogao biti osporen tokom sudske postupke.

Tokom radionice se razgovaralo i o načinu podnošenja zahteva Ustavnom sudu ovlašćenim stranama, vremenskim rokovima za razmatranje slučajeva i odnosima stručne saradnje Suda sa Venecijanskom komisijom i Evropskim sudom za ljudska prava.

15 februar 2022

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Gresa Caka – Nimani, primila je novog ambasadora Sjedinjenih Američkih Država na Kosovu, g. Jeffreyja M. Hoveniera. Nakon što je ambasadoru Hovenieru poželela uspeh na njegovoj novoj dužnosti, predsednica Caka – Nimani je iznela kratku prezentaciju o dosadašnjem radu Ustavnog suda i prioritetima za budućnost, ističući nepokolebljivu posvećenost unapređenju ustavnog pravosuđa u Republici Kosovo.

Predsednica Caka – Nimani je u nastavku govorila i o dobrim institucionalnim odnosima za srodnim sudovima u regionu i šire, i tom prilikom stavila naglasak na blisku saradnju i sa Vrhovnim sudom Sjedinjenih Država. Ona je iskoristila priliku da izrazi svoju zahvalnost na kontinuiranoj pomoći koju je Vlada SAD pružala Ustavnom sudu kroz različite projekte za izgradnju i unapređenje profesionalnih i infrastrukturnih kapaciteta.

Nakon što se zahvalio predsednici Caka – Nimani na gostoprimstvu, ambasador Hovenier je kazao da je srećan što će ponovo služiti na Kosovu i obećao da će se angažovati na tome da se dobri odnosi između Kosova i Sjedinjenih Država još više ojačaju.

18 februar 2022

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Gresa Caka-Nimani i Njena Ekselencija, gđa Marie-Christine Butel, francuska ambasadorica na Kosovu, potpisali su zajedno sa Alijansom Française de Priština, Memorandum kojim se sudijama i zvaničnicima Suda dozvoljava da pohađaju časove francuskog jezika.

Tokom ceremonije potpisivanja u Sudu, predsednica Caka-Nimani je zahvalila ambasadoru Butel na njenoj kontinuiranoj podršci, ističući spremnost

Alliance Française u kreiranju ponude za obuku jezika koja je u skladu sa potrebama Ustavnog suda. Jačanje profesionalnih i jezičkih kapaciteta njegovih sudija je prioritet za Sud, a to doprinosi jačanju vladavine prava na Kosovu kroz sve jače veze između Francuske i Kosova.

Njena ekselencija, ambasadorica Butel, izrazila je zadovoljstvo potpisivanjem Memoranduma, jer će isti bez sumnje doprineti podršci Sudu u njegovim naporima da ojača svoje institucije. Ova obuka na francuskom jeziku će dati sudijama Suda nove mogućnosti u njihovim sve boljim odnosima sa francuskim kolegama.

Ovo je u potpunosti opravdalo učešće predsednice Alliance Française gđe Dafine Bytyqi, zajedno sa direktoricom Alliance Française, gđom Anne – Sophie Veyrier, u ovom memorandumu, kao i na ceremoniji njegovog potpisivanja.

11 mart 2022

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Gresa Caka – Nimani, primila je delegaciju Skupštine Republike Albanije, koju su činili članovi Komisije za pravna pitanja, javnu upravu i ljudska prava. Predsednica Caka – Nimani je najpre upoznala delegaciju iz Albanije sa sastavom i organizacionom strukturom Suda, načinom funkcionisanja i dosadašnjim radom, kao i sa izazovima sa kojima se ova institucija trenutno suočava.

Tokom razgovora, predsednica Caka – Nimani je naglasila izuzetno dobre odnose saradnje sa Ustavnim sudom Albanije i podršku koju je taj sud pružao Ustavnom sudu Kosova, posebno u prvim godinama

nakon njegovog osnivanja. U nastavku sastanka, obe strane su diskutovale i razmenile svoje stavove u pogledu najboljih načina za poboljšanje i unapređenje zakonodavstva o ustavnom suđenju u svojim zemljama.

15 mart 2022

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Gresa Caka – Nimani, primila je nerezidentnog ambasadora Kanade za Kosovo, g. Alana Bowmana.

Nakon što mu se zahvalila na poseti, predsednica Caka – Nimani je upoznala ambasadora Bowmana sa dosadašnjim radom Suda, naporima na konsolidaciji njegove sudske prakse na osnovu međunarodnih standarda ljudskih prava i povećanju transparentnosti prema javnosti.

Predsednica Caka – Nimani je u nastavku govorila i o dobrim odnosima saradnje sa srodnim sudovima u regionu i svetu, uključujući i Vrhovni sud Kanade.

Ambasador Bowman, koji služi kao rezidentni ambasador u Zagrebu, Hrvatska, pohvalio je napredak koji je na Kosovu postignut u oblasti zaštite ljudskih prava i vladavine zakona i izrazio posvećenost produbljivanju saradnje između institucija Kosova i Kanade.

1 april 2022

Studenti "Etičkog kluba" Pravnog fakulteta Univerziteta "Hasan Prishtina" u Prištini, boravili su u poseti Ustavnom sudu.

Na sastanku ih je primila sudija Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, koja je, ukratko, upoznala studente sa ulogom i funkcijom Ustavnog suda, njegovim međunarodnim sastavom u prvim godinama funkcionisanja, kao i nadležnošću u razmatranju raznih podnetih ustavnih pitanja. Stranke ovlašćene za

podnošenje ustavnih žalbi, pravo redovnih sudova da podnesu zahteve putem mehanizma incidentalne kontrole i odlučivanje Suda na osnovu prakse Evropskog suda za ljudska prava, takođe su bile tema prezentacije sudije Gërxhaliu-Krasniqi.

Budući pravnici su, u međuvremenu, izrazili interesovanje da se detaljnije informišu o procesu izbora i mandatu ustavnih sudija, kao i o poteškoćama sa kojima su se susreli u njihovom radu prilikom razmatranja predmeta.

3 april 2022

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Gresa Caka – Nimani, je boravila u dvodnevnoj poseti Budvi, Crna Gora, 1. i 2. aprila 2022. godine, sa pozivom za učešće na prvom Forumu o rodnoj ravnopravnosti za Zapadni Balkan.

U organizaciji AIRE Centra za Zapadni Balkan i uz podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, Forum je omogućio razmenu stručnih diskusija između predsednika i sudija ustavnih i vrhovnih sudova regiona i Evrope o ključnim načelima koji proizilaze iz jurisprudencije Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) u vezi sa rodnom ravnopravnosti.

Tokom boravka u Budvi, predsednica Caka – Nimani je održala i odvojene sastanke sa predsednikom i zamenikom predsednika ESLJP-a, g. Robertom Spanom, i gđom. Síofraom O’Leary, kao i sa sudijama i bivšim sudijama ovog evropskog suda.

6 april 2022

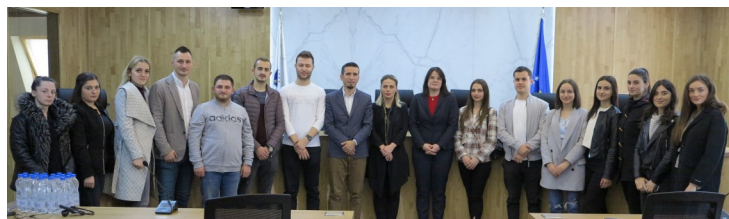

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Gresa Caka-Nimani, primila je na sastanku studente master nivoa Pravnog fakulteta Univerziteta „Hasan Prishtina“ u Prištini, u pratnji univerzitetskog

profesora Visar Morina. Nadležnost Ustavnog suda, mehanizmi ustavne kontrole, izvori prava i načini tumačenja, odnos Ustava zemlje i međunarodnih instrumenata, kao i primena prakse Evropskog suda za ljudska prava u odlučivanju Suda, samo su neke od tema na koje je predsednica Caka-Nimani fokusirala svoje izlaganje studentima.

Studenti su izrazili interesovanje da se detaljnije informišu o uticaju izveštaja Venecijanske komisije na odluke Suda, mandatu sudija i uticaju njihovog izostanka u procesu odlučivanja, postupcima ocenjivanja ustavnih amandmana, kao i o načinu kako funkcioniše mehanizam „Amicus curiae“.

7 april 2022

Grupa studenata prava, u pratnji menadžera projekata Kosovskog instituta pravde (KIP), g. Yll Zekaj, posetili su Ustavni sud. Na sastanku ih je primila predsednica Ustavnog suda, gđa. Gresa Caka – Nimani, i glavni savetnik Suda, g. Jeton Bytyqi.

Tokom sastanka sa studentima, predsednica Caka – Nimani je iznela kratku prezentaciju u vezi sa organizacionom strukturom Suda, stranama ovlašćenim za podnošenje zahteva, procedurama registracije i rokovima za razmatranje predmeta, kao i procesom pripreme preliminarne izveštaja od strane savetnika i sudije slučaja. U međuvremenu, budući pravnici su bili zainteresovani da se detaljnije upoznaju sa mehanizmima kontrole primenljivosti odluka Suda i rokovima za podnošenje zahteva za osporavanje različitih ustavnih pitanja.

12 april 2022

Sudije i službenici Ustavnog suda Republike Kosovo, na čelu sa predsednicom, gđom Gresom Caka – Nimani, učestvovali su na Konferenciji o pokretanju projekta Kancelarije Saveta Evrope u Prištini, “Podrška Ustavnom sudu u primeni i širenju evropskih standarda ljudskih prava”, koja je održana u hotelu “Swiss Diamond Hotel” u Prištini.

Učesnicima ove konferencije su se prigodnim govorima obratili predsednica Caka – Nimani, šef Kancelarije Saveta Evrope u Prištini, g. Frank Power, ambasador Italije na Kosovu, g. Antonello De Riu, zamenica šefa Misije Ambasade Norveške na Kosovu,

gđa Jenny Stenberg Sørvold i g. Christophe Poirel, direktor Generalnog direktorata za ljudska prava i vladavinu prava u Savetu Evrope.

Nakon što je izrazila svoju zahvalnost na podršci koju je Kancelarija Saveta Evrope u Prištini godinama pružala Ustavnom sudu, predsednica Caka – Nimani je, između ostalog, naglasila značaj koji ima ovaj projekat za dalju konsolidaciju sudske prakse Ustavnog suda zasnovane na praksi Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), za istraživačke prakse i proces rada Ustavnog suda po ugledu na ESLJP, kao i za primenu Evropske konvencije za ljudska prava u Republici Kosovo. Konferencija je potom nastavila rad prezentacijama zamenika predsednika Ustavnog suda, g. Bajrama Ljatifića, predsednika Vrhovnog suda Kosova, g. Envera Pecija, bivšeg predsednika Apelacionog suda Kosova, g. Hasana Shale, sudije Vrhovnog suda Slovenije i bivše predsednice Konsultativnog veća evropskih sudija, gđe Nina Betetto, kao i drugih eksperata za ljudska prava iz Saveta Evrope.

14 april 2022

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Gresa Caka – Nimani primila je na sastanku šefa misije EULEX-a na Kosovo, g. Lars – Gunnar Wigemark. Nakon što je upoznala g. Wigemark sa dosadašnjim radom institucije koju vodi, uz zalaganje za povećanje efikasnosti u razmatranju predmeta i poboljšanje

komunikacije sa javnošću, predsednica Caka – Nimani je izrazila zahvalnost na podršci koju je misija EULEX-a pružila Ustavnom sudu tokom prve decenije funkcionisanja, kroz finansijsku podršku njegovih međunarodnih sudija i savetnika. S njegove strane, g. Wigemark potvrdio je da podrška misije EULEX-a Ustavnom sudu, a samim tim i vladavini prava na Kosovo neće izostati ni u budućnosti.

26 april 2022

Delegacija Ustavnog suda Republike Kosovo sastavljena od predsednice Suda, gđe. Gresa Caka-Nimani, i zamenika predsednika Suda, g. Bajrama Ljatifića, boravi u zvaničnoj poseti Ankari na poziv Ustavnog suda Republike Turske.

Predsednica Caka-Nimani i zamenik predsednika Ljatifić borave u glavnom gradu Turske sa pozivom da učestvuju na ceremoniji obeležavanja 60. godišnjice osnivanja Ustavnog suda Turske, kao i na dvodnevnom Međunarodnom simpozijumu organizovanom ovim povodom, na temu: „Tumačenje Ustava u zaštiti osnovnih prava i sloboda”.

Tokom boravka u Ankari, predsednica Caka-Nimani i zamenik predsednika Ljatifić održali su odvojene sastanke sa predsednikom Ustavnog suda Turske, g. Zühtüom Arslanijem, i zamenikom predsednika ovog suda, g. Kadirjom Özkayaom, gde su tema zajedničke diskusije bili odnosi dva ustavna suda i mogućnosti daljeg produbljivanja međusobne saradnje.

28 april 2022

Ustavni sud su posetili učenici gimnazije “Sami Frashëri” u Prištini, koje je na sastanku primio direktor Kancelarije za komunikaciju i informisanje, g. Veton Dula. Istorijat osnivanja i organizaciona struktura Suda, međunarodni i aktuelni sastav ustavnih sudija, način podnošenja zahteva i vrste odluka koje donosi ovaj Sud, kao i odnos sa sudovima

drugih nivoa u zemlji i njegov odnos sa Venecijanskom komisijom, bile su među temama obrađenim na prezentaciji g. Dulje održanoj pred prištinskim gimnazijalcima. Mogućnosti obrade predmeta u što kraćem roku, ovlašćene strane za podnošenje zahteva, uslovi za izbor ustavnih sudija i pravo žalbe na odluke Ustavnog suda, samo su neka od pitanja zbog kojih su učenici gimnazije „Sami Frashëri“ izrazili interesovanje da se više informišu.

10 maj 2022

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Gresa Caka – Nimani, dočekala je ambasadora Savezne Republike Nemačke na Kosovu, g. Jörna Rohdea. Dosadašnji rad Ustavnog suda, nastojanja da se poveća transparentnost u radu i konsolidacija sudske prakse u skladu sa standardima evropskog ustavnog pravosuđa, bile su među temama o kojima se razgovaralo na zajedničkom sastanku.

Predsednica Caka – Nimani je iskoristila priliku da se zahvali na kontinuiranoj podršci koju nemačka vlada pruža Ustavnom sudu od njegovog osnivanja kroz različite projekte realizovane uz podršku Nemačke agencije za međunarodnu saradnju „GIZ“ i Nemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju „IRZ“.

Ambasador Rohde je potvrdio posvećenost nemačke vlade da podrži kosovske institucije u naporima za jačanje vladavine prava u zemlji.

18 maj 2022

Sudije ustavnih sudova Republike Kosovo i Republike Albanije, zajedno sa sudijama Vrhovnog suda Republike Kosovo i Višeg suda Republike Albanije,

razgovarale su dva dana zaredom i razmenjivale svoje profesionalne stavove u pogledu uloge i podele nadležnosti između jurisdikcije ustavnih sudova i redovnih sudova u svojim zemljama. Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Gresa Caka-Nimani je u svom uvodnom izlaganju istakla važnost profesionalne saradnje i međusobne razmene iskustava između kosovskih sudova i sestrinskih sudova iz

Albanije. S druge strane, predsednica Ustavnog suda Republike Albanije, gđa Vitore Tusha je u svom uvodnom izlaganju naglasila važnost očuvanja nezavisnosti ustavne jurisdikcije i nezavisnosti sudske vlasti u obe zemlje. Nakon uvodnih izlaganja zamenika predsednika Višeg suda Albanije, g. Sokola Sadushija i zamenice predsednika Vrhovnog suda Kosova, gđe Mejreme Mema, konferencija je nastavila rad diskusijama sudija sva četiri suda o različitim teorijama ustavnog tumačenja, načelu supsidijarnosti i potrebi za tumačenjem zakona i Ustava u duhu Evropske konvencije o ljudskim pravima i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava. Na prvoj konferenciji ovog formata, koju je organizovao Ustavni sud Kosova uz podršku Nemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju „IRZ“, tema diskusije i komparativnog tretiranja bili su i razilaženje sudske prakse redovnih sudova, očigledno proizvoljno tumačenje i primena važećeg zakona i konsolidacija domaće sudske prakse u skladu sa odlukama Evropskog suda za ljudska prava. Tokom dvodnevne konferencije, sudije sudova najvišeg nivoa Republike Kosovo i Republike Albanije imale su priliku da se izbliza upoznaju i sa najboljim nemačkim praksama u pogledu tumačenja Ustava i kontrole ustavnosti zakona i akata, o kojima je na konferenciji detaljnije govorio bivši sudija Saveznog ustavnog suda Nemačke, prof. dr. Reinhard Gaier.

7 jun 2022

Na radionici organizovanoj uz podršku Kancelarije

Saveta Evrope u Prištini, na temu: „Izborni sporovi i Evropska konvencija o ljudskim pravima,,“, sudije i pravni savetnici Ustavnog suda su imali priliku da se bliže upoznaju sa standardima postavljenim u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima (EKLJP) o izbornim sporovima i sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava u ovoj oblasti.

Pravo glasa i kandidovanja, sprovođenje izbora i postizbornih sporova sa komparativne tačke gledišta, kao i praktična primena člana 3. Protokola 1 EKLJP-a u slučaju izbornih sporova, bile su među glavnim temama o kojima su svoje stavove izneli međunarodni eksperti iz Kancelarije OEBS-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), Evropskog suda za ljudska prava i Venecijanske komisije.

Dvodnevna radionica, održana 6. i 7. juna 2022. godine, u hotelu „Venus“ u Prištini, pružila je i dobru priliku svim učesnicima da analiziraju najvažnije slučajeve Ustavnog suda Kosova u pogledu sporova koji su nastali u različitim fazama učestalih izbornih procesa.

Presuda

KO 93/21

Podnosilac

Blerta Deliu-Kodra i 12 drugih poslanika Skupštine
Republike Kosovo

*Zahtev za ocenu ustavnosti Preporuka Skupštine
Republike Kosovo br.08-R-01 od 6. maja 2021. godine*

Sud najpre razjašnjava da je predmet ustavne ocene u ovom slučaju ustavnost samo osporenog Akta Skupštine, od 6. maja 2021. godine, kojim (i) KOSTT je ovlašćen da pokrije odstupanja električne energije u četiri (4) opštine Republike Kosovo, koristeći prihode iz sopstvenog budžeta, sredstva koja će biti nadoknađena „iz dividende ili nekog drugog mogućeg mehanizma“; i (ii) Vlada Kosova je obavezana, da u roku od šest (6) meseci obezbedi čitav proces ubacivanja u sistemu fakturisanja, prema pravilima i zakonima na snazi, u saradnji sa odgovornim stranama za fakturisanje potrošača u četiri (4) relevantne opštine sa električnom energijom.

Sud, u ovom kontekstu, takođe ističe da pred njim nisu osporeni (i) zakoni, odluke ili drugi akti javnih organa, koji su doneti pre usvajanja osporenog Akta Skupštine i koji predstavljaju pravni osnov za vršenje nadležnosti Skupštine kao i zakonska ovlašćenja drugih državnih organa u odnosu na Javno preduzeće KOSTT; niti (ii) odluke redovnih sudova, kao rezultat postupaka vođenih po tužbi Ombudsmana, a koje su povezane sa Odlukom Odbora Regulatornog ureda za energiju od 6. februara 2012. godine, ukinute dana 13. aprila 2017. godine, kojom je, u cilju pokrivanja gubitaka/odstupanja u energetske mreži u četiri (4) dotične opštine, dodatni iznos od 3.5 % fakturisan potrošačima električne energije u ostalim opštinama Republike Kosova. Sud dalje razjašnjava da, na osnovu dokumentacije koju je primio od zainteresovanih strana, kao rezultat nefakturisanja električne energije za potrošače električne energije u četiri (4) opštine

Republike Kosovo, gubici električne energije evidentirani su „kao odstupanja Kosova prema sistemu Kontinentalne Evrope“. Nakon ukidanja gore pomenute Odluke RUE-a i do aprila 2021. godine, ovi gubici, odnosno odstupanja u elektroenergetskom sistemu Republike Kosovo, pokrivena su od Budžeta Republike Kosovo. U cilju balansiranja elektroenergetskog sistema i pokrivanja relevantnih odstupanja za naredni period, kao što je utvrđeno u primenljivim zakonima Republike Kosovo, a posebno kao rezultat početka sprovođenja Sporazuma o povezivanju sa ENTSO-E, odnosno sa Evropskom mrežom operatera prenosnog sistema za električnu energiju, kao telo Regionalne grupe kontinentalne Evrope, Javno preduzeće KOSTT se obratilo Skupštini Kosova, odnosno Funkcionalnoj komisiji za ekonomiju, industriju, preduzetništvo i trgovinu sa zahtevom da se, između ostalog, obezbede finansijska sredstva za pokrivanje gubitaka u četiri (4) opštine Republike Kosovo, za period april – decembar 2021. godine.

U ovom kontekstu, Sud, na osnovu dopisa dostavljenih od strane KOSTT-a i RUE-a, razjašnjava da je dana 14. decembra 2020. godine, počelo sprovođenje Sporazuma o povezivanju KOSTT-a sa ENTSO-E. Sporazumu o povezivanju sa ENTSO-E, je prethodila ratifikacija u Skupštini Međunarodnog sporazuma između Republike Kosovo i Republike Albanije, dana 30. marta 2017. godine, koji je omogućio formiranje zajedničkog regulatornog bloka, koji je poznat kao Regulatornog bloka-AK. Ovaj poslednji i gore navedeni Sporazum sa ENTSO-E, su omogućili Republici Kosovo (i) da dobije energetske nezavisnost od regulatornog bloka Srbija, Crna Gora, Severna Makedonija; (ii) da funkcioniše kao nezavisna regulatorna zona unutar Bloka-AK, u okviru sinhronizovane zone Kontinentalne Evrope; i (iii) prepoznavanje na energetske mapama Evrope, priznajući suverenitet nezavisne regulatorne zone u elektro-energetskom sistemu Kontinentalne Evrope. U zamenu, institucije Kosova su se obavezale, između ostalog, da (i) garantuju balansiranje elektroenergetskog sistema unutar svoje regulatorne zone tako što će, kao posledica, da rešavaju odgovarajuće gubitke/odstupanja; dok će se, u slučaju kršenja obaveza koje proizilaze iz ovog Sporazuma, Republika Kosovo suočiti: (i) sa finansijskim kažnjavanjem; i (ii) sa preispitivanjem statusa KOSTT-a u okviru ENTSO-E.

Sledstveno, dana 6. maja 2021. godine, na osnovu preporuke Skupštinske Komisije za ekonomiju, industriju, preduzetništvo i trgovinu, po zahtevu KOSTT-a „za obezbeđivanje finansijskih sredstva za

pokrivanje gubitaka”, Skupština je, pored specifičnih zahteva za izveštavanje od KOSTT-a, odlučila da (i) „Ovlašćuje se KOSTT da pokrije odstupanja električne energije u četiri opštine zemlje (Severna Mitrovica, Leposavić, Zubin Potok i Zvečan), prema predstavljenom i usvojenom rešenju u Funkcionalnoj komisiji, koristeći prihode iz sopstvenog budžeta, koji će se nadoknaditi dividendom ili nekim drugim mogućim mehanizmom“; i (ii) „Obavezuje se Vlada Kosova da u roku od šest (6) meseci osigura čitav proces ubacivanja u sistem naplate prema pravilima i zakonima na snazi u saradnji sa odgovornim stranama za naplatu potrošača u četiri opštine Republike Kosova (Severna Mitrovica, Leposavić, Zubin Potok i Zvečan) sa električnom energijom“.

Navodi strana

Trinaest (13) poslanika Skupštine Republike Kosovo je osporilo ustavnost ovog Akta Skupštine. Podnosioci zahteva prvo navode da uprkos činjenici da osporeni Akt Skupštine ima naziv „Preporuke“, isti je odluka Skupštine sa pravnim posledicama i da stoga treba da bude predmet kontrole ustavnosti, kao što je predviđeno u stavu 5. člana 113. Ustava. Drugo, podnosioci zahteva navode da je osporeni Akt Skupštine donet u suprotnosti sa Ustavom, kao rezultat sprovedenog postupka ali i zbog njegovog sadržaja. Što se tiče postupka, podnosioci zahteva, u suštini, navode da je osporeni Akt Skupštine u suprotnosti sa stavom 5. člana 65. Ustava, jer je donet bez pravnog osnova, naglašavajući, između ostalog, da se takva odluka može doneti samo kroz Zakon o budžetu ili izmenama/dopunama istog. Dok, što se tiče sadržaja osporenog Akta Skupštine, podnosioci zahteva navode da je isti u suprotnosti sa članovima 3. i 24. Ustava u vezi sa članom 14. (Zabrana diskriminacije) Evropske konvencije o ljudskim pravima i članom 1. (Opšta zabrana diskriminacije) Protokola br. 12. ove Konvencije, jer je, u diskriminaciji potrošača električne energije koji ne žive u četiri (4) gore navedene opštine, kroz osporeni Akt Skupštine, ovlašćeno pokrivanje odstupanja električne energije za potrošače električne energije koji žive u četiri (4) dotične opštine Republike Kosovo. Podnosioci zahteva, u stvari, ne osporavaju obavezu Javnog preduzeća KOSTT da pokrije odstupanja električne energije u ove četiri (4) opštine, sve dok iste ne budu uključene u sistem fakturisanja električne energije prema važećim zakonima u Republici Kosovo. Međutim, isti osporavaju postupak putem kojeg je donet osporeni Akt, istovremeno, navodeći da pokrivanje ovih odstupanja električne energije u

smislu člana 24. Ustava i odgovarajućih članova Evropske konvencije o ljudskim pravima. Komentare i odgovore Sudu su dostavili (i) Parlamentarna grupa Lëvizja Vetëvendosje; (ii) Ministarstvo ekonomije; (iii) RUE; i (iv) KOSTT. Odgovore Sudu su takođe dostavile relevantne Komisije Skupštine, odnosno Komisija za zakonodavstvo, Funkcionalna Komisija za ekonomiju, Komisija za budžet, rad i transfere, kao i Komisija za nadgledanje javnih finansija. U suštini, u komentarima koji su dostavljeni Sudu se navodi da je osporeni Akt Skupštine (i) Preporuka a ne odluka Skupštine, te da prema tome isti ne može biti predmet kontrole ustavnosti i, shodno tome, zahtev podnosioca treba da bude proglašen neprihvatljivim za razmatranje u meritumu od strane Suda; (ii) osporeni akt Skupštine donet je na osnovu stava 2 člana 13 (Korporativno upravljanje, nadležnosti, izveštavanje) Zakona br. 05/L-085 o električnoj energiji, na osnovu kojeg je Skupština jedini akcionar Javnog preduzeća KOSTT; (iii) Obaveza KOSTT-a da pokrije odstupanja električne energije u četiri (4) opštine Republike Kosovo je utvrđena članom 16 (Dužnosti i odgovornosti operatera prenosnog sistema) Zakona o električnoj energiji i članom 5 (Kompenzacija za gubitke na severu Kosova) licence KOSTT-a, odnosno [ZREE/Li_15/17, od 13. aprila 2017. godine], i štaviše, u skladu sa preuzetim obavezama za Sporazum o povezivanju sa ENTSO-E; i (iv) da je osporeni akt Skupštine u javnom interesu jer se odnosi na energetske suverenitet Kosova prema obavezama koje proizilaze iz Sporazuma o povezivanju sa ENTSO-E.

Prihvatljivost zahteva

Ocenjujući ustavnost osporenog Akta Skupštine, Sud je prvobitno ocenio navode podnosioca zahteva i relevantne odgovore zainteresovanih strana u vezi sa prirodom osporenog Akta. Sud je, u tom kontekstu, konstatovao da osporeni Akt Skupštine spada u opseg “odluke Skupštine” kao što je utvrđeno stavom 5. člana 113. Ustava, i sledstveno zahtev je prihvatljiv za razmatranje merituma. Ovo, između ostalog, i na osnovu i objašnjenja datih u Presudi, jer: (i) relevantna odluka Skupštine je usvojena većinom glasova poslanika Skupštine; i (ii) ima pravne efekte za KOSTT i Vladu Republike Kosovo.

Štaviše, Sud je kroz svoju već konsolidovanu sudsku praksu, naglasio da odlučivanje javnih vlasti ostalo bi van ustavne kontrole ako bi se Sud zasnivao samo na formalan naziv/terminologiju koju iste su odlučile da daju relevantnom aktu. Prilikom razmatranja merituma predmeta, Sud se fokusirao na ocenu ustavnosti postupka i sadržaja osporenog Akta,

odnosno da li je donošenjem ovog Akta, Skupština (i) delovala u (ne) saglasnosti sa svojom nadležnošću za odlučivanje propisano Ustavom i zakonom; i (ii) ograničila osnovna prava i slobode potrošača električne energije koji ne žive u četiri (4) opštine Republike Kosovo, u suprotnosti sa članom 24. Ustava u vezi sa članom 14. Evropske konvencije o ljudskim pravima i članom 1. Protokola br.12 ove Konvencije.

Ustavnost postupka

Što se tiče ocene ustavnosti sprovedenog postupka, Sud je najpre razradio (i) nadležnosti i odgovornosti Javnog preduzeća KOSTT; (ii) obavezu KOSTT-a za balansiranje energetskog sistema i pokrivanje odstupanja električne energije; (iii) prava i obaveze KOSTT-a u vezi sa Sporazumom o povezivanju sa ENTSO-E; (iv) ustavne i zakonske nadležnosti Skupštine za usvajanje Zakona o budžetu i odgovornosti u vezi sa javnim finansijama; i (v) postupak koji je sproveden u Skupštini i relevantnu nadležnost za donošenje osporenog Akta, i Sud je konstatovao da je postupak koji je sproveden prilikom donošenja osporenog Akta Skupštine u saglasnosti sa članom 65. Ustava.

U prilog ovom nalazu, Sud je naglasio da (i) na osnovu stava 1 člana 65 Ustava, Skupština usvaja zakone, rezolucije i akte; (ii) prema stavu 14 člana 65 Ustava, Skupština odlučuje “o pitanjima od opšteg interesa utvrđenih zakonom”; (iii) u vršenju svojih nadležnosti utvrđenih zakonom, odnosno prema stavu 2 člana 13 Zakona o električnoj energiji, Skupština Republike Kosovo vrši prava akcionara KOSTT-a (iv) štaviše, na osnovu stava 1 člana 13 Zakona o Električnoj energiji, KOSTT funkcioniše kao Javno preduzeće u skladu sa Zakonom br. 03/L-087 o javnim preduzećima i relevantnim zakonodavstvom na snazi; (v) prema članu 4 (Deonice) Zakona br. 03/L-087 o javnim preduzećima, ove poslednje su organizovane kao akcionarsko društvo u skladu sa zakonom na snazi o poslovnim društvima; i da (iv) prema članu 151 (Postupak za ovlašćenje dividendi) Zakona br. 06/L-016 o poslovnim društvima, između ostalog, odluku za ovlašćenje i isplatu dividende mogu doneti deoničari.

Na osnovu gore navedenog, Sud je razjasnio da donošenjem osporenog Akta, Skupština je između ostalog, ovlastila KOSTT da pokrije odstupanja električne energije u četiri (4) opštine „koristeći prihode sopstvenog budžeta a koja će biti nadoknađena iz dividende ili bilo kog drugog mogućeg mehanizma” i da je ovu odluku donela (i) vršeći svoju nadležnost kao akcionar Javnog preduzeća KOSTT; i (ii) u vršenju svoje nadležnosti akcionara odlučilo je u

vezi sa dividendom KOSTT-a; dok, vršenje ove nadležnosti (i) nije se odnosilo na nadležnost Skupštine predviđeno stavom 5 člana 65 Ustava u vezi sa budžetom Republike Kosovo, kao što je razjašnjeno pred Sudom i od strane relevantnih komisija Skupštine, odnosno Komisije za budžet, rad i transfere i Komisije za nadzor javnih finansija; ali (ii) se odnosi na vršenje nadležnosti Skupštine utvrđene stavovima 1 i 14 člana 65. Ustava, prema kojima Skupština može doneti akte u vezi sa pitanjima od opšteg interesa utvrđenih zakonom.

Ustavnost sadržaja

Što se tiče ocene ustavnosti sadržaja osporenog Akta Skupštine, Sud je prvo razradio opšta načela u vezi sa garancijama iz člana 24. Ustava, člana 14 Evropske konvencije o ljudskim pravima i člana 1 Protokola br.12 ove Konvencije, naglasivši da član 24. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br.12. Evropske konvencije o ljudskim pravima, proširuje zaštitu protiv diskriminacije i u odnosu na sva prava predviđena zakonom. Dalje, Sud je razradio opšta načela na osnovu svoje sudske prakse i prakse Evropskog suda o ljudskim pravima, pojašnjavajući da kako bi se utvrdilo da je neki akt mogao dovesti do diskriminacije u suprotnosti sa garancijama ovih člana, pre svega treba oceniti da li je relevantan akt tretirao na različit način „lica u analognim situacijama ili relativno sličnim situacijama”, i ukoliko to je slučaj, da oceni da li ta razlika u tretiranju (a) je propisana zakonom; (b) teži legitimnom cilju; i (c) je srazmerna, odnosno da li postoji odnos proporcionalnosti između ograničenja prava i cilju koji se želi postići.

U kontekstu gore navedenog, Sud, prvobitno, je konstatovao da u okolnostima konkretnog slučaja, u smislu zakonskih odredbi u vezi sa potrošačima električne energije u Republici Kosovo, potrošači u svim opštinama su “u analognim situacijama ili relativno sličnim situacijama”. Dok ocenjujući razlike u tretiranju, Sud je naglasio da kao rezultat nefakturisanja/neplaćanja električne energije za potrošače električne energije u četiri (4) opštine Republike Kosovo, potrošnja u ove četiri (4) opštine je registrovana kao odstupanje. Za tu svrhu, KOSTT je tražio izdvajanje budžetskih sredstava za nabavku električne energije za pokrivanje odstupanja u četiri (4) opštine Republike Kosovo. Pored toga, prema osporenom Aktu Skupštine, rezultira da kao posledica ovlašćenja datog KOSTT-u od strane Skupštine za pokrivanje odstupanja električne energije zbog nefakturisanja/neplaćanja električne energije za potrošače u četiri (4) opštine Republike Kosovo, do početka implementacije procesa ubacivanja u sistem

naplate potrošnje električne energije za potrošače ovih četiri (4) opština, ovi poslednji uživaju drugačije tretiranje od potrošača drugih opština Republike Kosovo. Prema tome, Sud je utvrdio da je osporeni Akt Skupštine rezultirao razlikom u tretiranju, između potrošača koji žive i onih koji ne žive u ove četiri (4) opštine Republike Kosovo.

Sud, međutim, naglašava da razlika u tretiranju lica „u analognim situacijama ili relativno sličnim situacijama”, prema sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, dovodi do diskriminacije u suprotnosti sa garancijama člana 24. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola 12. Evropske konvencije o ljudskim pravima, samo ukoliko relevantan akt javnog organa ne sadrži “objektivno i razumno opravdanje”. Prema tome, ocena da li je razlika u tretiranju (a) propisana zakonom; (b) teži legitimnom cilju; i (c) je srazmerna, je potrebna. Kao prvo, Sud je konstatovao da razlika u tretiranju potrošača električne energije u četiri (4) opštine Republike Kosovo, je “propisana zakonom”. Ovo jer, (i) prema članu 16 (Dužnosti i odgovornosti operatora prenosnog sistema) Zakona o električnoj energiji, KOSTT ima obavezu da balansira sistem električne energije u skladu sa mrežnim kodeksom prenosa i tržišnim pravilima; (ii) prema članu 19 (Javna nabavka električne energije i kapaciteta operatera prenosnog sistema) Zakona o električnoj energiji, između ostalog, KOSTT je obavezan za pokrivanje gubitaka u prenosnoj mreži putem nabavke električne energije; i (iii) prema članu 28 (Odgovornosti i prava operatera sistema raspodele) Zakona o električnoj energiji, između ostalog, KOSTT je odgovoran za obezbeđivanje električne energije za pokrivanje gubitaka u mreži raspodele. Dok, prema članu 10 (Operator prenosnog sistema) Zakona o Električnoj energiji, operator prenosnog sistema drži u vlasništvu prenosni sistem i odgovoran je za njegovo funkcionisanje, u skladu sa licencom izdate od strane regulatora. Na osnovu Licence KOSTT-a, odnosno njenog člana 5 (Kompenzacije za gubitke na severu Kosova) izričito je propisana mogućnost KOSTT-a da “obezbedi električnu energiju da nadoknadi gubitke koji nastaju usled korišćene, ali neplaćene, električne energije od potrošača na severnom delu Kosova”. Kao drugo, Sud je utvrdio da razlika u tretiranju potrošača električne energije u četiri (4) opštine Republike Kosovo, teži “legitimnom cilju”. Ovo jer, osporeni Akt Skupštine ima za cilj: (i) vršenje suvereniteta u elektro-energetskom sistemu sa svim pravima i obavezama utvrđenim Sporazumom o povezivanju sa ENTSO-E; (ii) očuvanje energetske nezavisnosti Republike Kosovo; (iii) javni interes za garantovanje snabdevanja

električnom energijom na celoj teritoriji Republike Kosovo; (iv) zainteresovanost za održavanje i ojačanje statusa KOSTT-a u međunarodnim mehanizmima, odnosno Sporazum o povezivanju sa ENTOS-E, koji Sporazum je omogućavao ovom preduzeću da operiše kao nezavisna Regulatorna zona u okviru Bloka AK sa Republikom Albanijom, u okviru sinhronne zone kontinentalne Evrope; (v) sprečavanje novčane kazne od strane ENTSO-E kao rezultat neispunjavanja obaveze za balansiranje sistema električne mreže ili izbegavanje odstupanja u energetsom sistemu od strane KOSTT-a; kao i (vi) očuvanje statusa KOSTT-a u ovom mehanizmu i postizanje istog kao ravnopravni član sa svim operaterima prenosnog sistema u ENTSO-E. Kao treće, Sud je utvrdio da razlike u tretiranju potrošača električne energije u četiri (4) opštine Republike Kosovo, putem osporenog Akta su “srazmerne”, odnosno, da osporeni Akt Skupštine sadrži jedan razuman odnos proporcionalnosti između preduzete mere i cilju kome se teži. Ovo jer, osporeni Akt Skupštine (i) u tački 4, odredio je ovlašćenje dato Javnom preduzeću KOSTT za pokrivanje odstupanja električne energije u četiri (4) opštine Republike Kosovo; dok (ii) u tački 5, odredio je obavezu Vlade da „u roku od šest (6) meseci osigura čitav proces ubacivanja u sistem naplate prema pravilima i zakonima na snazi u saradnji sa odgovornim stranama za naplatu potrošača” u četiri (4) opštine Republike Kosovo. Prema tome, Sud je naglasio da je osporeni Akt Skupštine, odnosno ovlašćenje dato KOSTT-u za pokrivanje gubitaka u električnoj energiji, je privremenog karaktera i ima za cilj proces ubacivanja u sistem naplate potrošača električne energije u četiri (4) opštine Republike Kosovo.

Prema tome, na kraju Sud je utvrdio da donošenje osporenog Akta Skupštine dovelo do razlike u tretiranju potrošača električne energije koji ne žive u četiri (4) opštine Republike Kosovo, međutim, ova razlika u tretiranju ima “objektivno i razumno opravdanje” i sledstveno, ne rezultira diskriminacijom, jer (a) je propisan zakonom; (b) teži legitimnom cilju; i (c) srazmeran je, i prema tome, nije donet u nesaglasnosti sa članovima 24 i 55 Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 12 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Presuda

KO 145/21

Podnosilac

Opština Kamenica

Zahtev za ocenu ustavnosti odluke Ministarstva obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija br. 01 B/24 od 23. aprila 2021. godine

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa reorganizacijom škola u opštini Kamenica iz 2019. godine, a koja reorganizacija je pokrenuta relevantnim odlukama predsednika opštine, između ostalog, sa obrazloženjem da se broj učenika u pojedinim školama smanjio i da ne postoji odgovarajuća infrastruktura obrazovanih ustanova. Na početku, Ministarstvo administracije lokalne samouprave je utvrdilo da su relevantne odluke donete u saglasnosti sa važećim zakonima, odnosno sopstvenim nadležnostima opština i da je MONTI sproveo inspekciju izvršenja ovih odluka. Međutim, nekoliko roditelja pogođenih učenika su odbili izvršenje ovih odluka i osporili iste u upravnom sporu, tražeći i da se donesu privremene mere radi obustave izvršenja odluka Opštine. Vrhovni sud je, na osnovu spisa predmeta, odbio obustavu izvršenja predmetnih odluka. S obzirom na to da izvesni broj učenika nije pohađao nastavu prema utvrđenjima odluka Opštine, 2021. godine, MONTI je formirao Komisiju za procenu nepohađanja nastave od strane 441 učenika, koja je, između ostalog, preporučila da radi rešavanja situacije, MONTI i Opština treba da: (i) preduzimaju usaglašene radnje; i (ii) osnuju radnu grupu radi analize situacije u školama. Međutim, MONTI je doneo osporenu odluku na osnovu koje je organizovao "ubrzanu alternativnu nastavu za 441 učenika opštine Kamenica". Ovu odluku je opština Kamenica osporila pred Sudom, navodeći da se njome MONTI umešao u sopstvene nadležnosti opštine, i da je samim tim povredio opštinske odgovornosti u suprotnosti sa ustavnim

garancijama.

Navodi podnosioca zahteva i protivargumenti MONTI-a i Ministarstva administracije lokalne samouprave

Podnosilac zahteva tvrdi da su osporenim odlukom MONTI-a povređene njegove opštinske odgovornosti u suprotnosti sa članovima 12, 123. i 124. Ustava u vezi sa članom 2. (Ustavni i pravni okvir lokalne samouprave) i članom 4. (Obim lokalne samouprave) Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, navodeći, u suštini, da je: (i) osporena odluka doneta u suprotnosti sa članom 12. Ustava u vezi sa stavom (h) člana 17. (Izvorna nadležnost) Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, jer na osnovu ove odredbe opština ima potpunu i isključivu nadležnost da pruža predškolsko, osnovno i srednje javno obrazovanje, uključujući registrovanje i licenciranje obrazovnih ustanova; (ii) na osnovu važećih zakona, MONTI nema nadležnost da organizuje alternativnu ili dopunsku nastavu i samo može da traži od opštine da organizuje ovu vrstu nastave; i (iii) MONTI nema nadležnost da određuje lokacije obrazovnih ustanova, niti da obavezuje opštinu da održava alternativnu nastavu u obrazovnim ustanovama koje su nelicencirane i koje više ne postoje kao školski objekti. Protivargumentima MONTI-a se, između ostalog, naglašava da se on prilikom donošenja osporene odluke oslonio na Uredbu Vlade br. 02/2021 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava i da smatra da je u skladu sa međunarodnim načelima za zaštitu ljudskih prava, obaveza države da obezbedi primenu osnovnog prava na obrazovanje, odnosno da obezbedi pristup obrazovnim ustanovama. Ministarstvo administracije lokalne samouprave svojim komentarima dostavljenim Sudu podržava argumente MONTI-a.

Prihvatljivost zahteva

Nakon podnošenja zahteva za ocenu ustavnosti osporene odluke od strane predsednika opštine Kamenica, g. Qëndrona Kastratija, dana 17. oktobra 2021. godine, odnosno 14. novembra 2021. godine, nakon sprovođenja drugog kruga lokalnih izbora u Republici Kosovo, za predsednika opštine Kamenica izabran je g. Kadri Rahimaj. Poslednje pomenuti je preko svog zastupnika, dana 5. januara 2022. godine, podneo Sudu zahtev za povlačenje predmeta KO145/21, sa obrazloženjem da ne postoji pravni interes za njegovo razmatranje. Na osnovu člana 35. (Povlačenje, odbijanje i odbacivanje zahteva) Poslovnika, prema kojem bez obzira na zahtev za povlačenje Sud može odrediti da odluči o prvobitnom

zahtevu, Sud je prvo ocenio zahtev novog predsednika opštine, ali je odlučio da isti odbije s obzirom na javni interes za nastavak razmatranja i meritornog odlučivanja u predmetu, sa naglaskom na važnost razjašnjenja navoda o povredi ustavnih načela koja se odnose na lokalnu samoupravu.

Meritum

Prilikom ispitivanja navoda podnosioca zahteva, Sud je prvo razmotrio opšta načela koja se odnose na lokalnu samoupravu utvrđena Ustavom, Evropsku povelju o lokalnoj samoupravi, relevantna mišljenja Venecijanske komisije u vezi sa načelima lokalne samouprave, kao i važeće zakone koji konkretizuju nadležnosti opštine i MONTI-a u oblasti obrazovanja, odnosno Zakon o lokalnoj samoupravi, Zakon br. 04/L-032 o preduniverzitetskom obrazovanju i Zakon br. 03/L-068 o obrazovanju u opštinama Republike Kosovo. Sud je na osnovu članova 12, 123. i 124. Ustava, respektivno, između ostalog, naglasio: (i) da su opštine osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave u Republici Kosovo; (ii) da se organizovanje i nadležnosti jedinica lokalne samouprave uređuju zakonom i da se osnivanje opština, granice, nadležnosti i način njihovog organizovanja i funkcionisanja uređuju zakonom; (iii) da opštine imaju svoje, proširene i poverene nadležnosti u skladu sa zakonom; i (iv) da je administrativno razmatranje akata opština od strane centralnih organa u oblasti njihove nadležnosti, ograničeno na osiguranje saglasnosti sa Ustavom i zakonom. Pored toga, na osnovu ovih ustavnih članova, Sud je istakao da se delatnost organa lokalne samouprave zasniva na Ustavu i zakonima Republike Kosovo i poštuje Evropsku povelju o lokalnoj samoupravi. Poslednje pomenuta, između ostalog, i u meri u kojoj je to relevantno za okolnosti konkretnog slučaja, utvrđuje: (i) da lokalne vlasti, u okviru zakonskih ograničenja, imaju punu slobodu odlučivanja o inicijativama u vezi sa bilo kojim pitanjem koje nije isključeno iz njihove nadležnosti i nije dodeljeno nekom drugom organu; (ii) da ovlašćenja koja se daju lokalnim vlastima po pravilu moraju biti potpuna i ekskluzivna i ne smeju biti narušavana ili ograničena drugom, centralnom ili regionalnom vlašću, osim u skladu sa zakonom; i (iii) da svaki administrativni nadzor nad lokalnim organima može biti ostvaren samo u skladu sa procedurama i u slučajevima koji su predviđeni ustavom ili zakonom. Lokalna samouprava ima toliku važnost u ustavnom poretku da je Ustav: (i) utvrdio ove garancije, između ostalog, u svojim osnovnim

odredbama; (ii) utvrdio ovelje o lokalnoj samoupravi; i (iii) u cilju osiguranja zaštite ovih garancija, u svom članu 113, dao opštinama direktan pristup Ustavnom sudu, u svojstvu ovlašćenih strana da ospore ustavnost zakona ili akata Vlade koji povređuju opštinske odgovornosti ili umanjuju prihode opštine, ukoliko taj zakon ili akt utiče na dotičnu opštinu. U skladu sa gore navedenim garancijama Ustava i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, i pozivanje istih na obavezu da se ove garancije sprovedu i kroz primenjivih zakona, Sud je takođe podsetio da na osnovu člana 17. Zakona o lokalnoj samoupravi, opštine imaju “potpune i isključive” nadležnosti u pružanju predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja, uključujući i registrovanje i licenciranje obrazovnih ustanova, prijem radnika, isplatu plata i obučavanje instruktora i administratora za obrazovanje. S druge strane, MONTI, na osnovu Zakona o preduniverzitetskom obrazovanju i Zakona o obrazovanju u opštinama, između ostalog, ima primarnu odgovornost za planiranje, utvrđivanje standarda i obezbeđivanje kvaliteta sistema preduniverzitetskog obrazovanja i ima odgovornost da promoviše i unapređuje kvalitet i efikasnost obrazovanja i osposobljavanja putem inspekcije obrazovanja, nadgledanje i procenu u cilju povećanja kvaliteta i nadzora nad sprovođenjem važećeg zakonodavstva. U kontekstu izveštaja nadležnih inspektora, kako je utvrđeno u članu 8. (Inspekcija obrazovanja) Zakona o preduniverzitetskom obrazovanju, i u meri u kojoj je to relevantno za okolnosti konkretnog slučaja, MONTI može da traži sprovođenje dodatne ili alternativne nastave u slučaju da se primele nedostaci u primeni nastavnog plana i programa u određenoj opštini.

U tom kontekstu, Sud je istakao: (i) da pružanje predškolskog, osnovnog i srednjeg javnog obrazovanja na osnovu Zakona o lokalnoj samoupravi predstavlja sopstvenu nadležnost opštine i da su te nadležnosti potpune i ekskluzivne; i (ii) da u svojoj inspekcijskoj ulozi, kako je utvrđeno u Zakonu o preduniverzitetskom obrazovanju, MONTI “može da zatraži dodatnu ili alternativnu nastavu”, u slučaju kada se primele nedostaci u primeni nastavnog plana i programa. U okolnostima konkretnog slučaja, relevantnim izveštajem Komisije MONTI-a od 14. aprila 2021. godine je, između ostalog, preporučeno preduzimanje usaglašenih radnji između Ministarstva, Opštine i roditelja, “kako bi se omogućilo momentalno vraćanje učenika u škole”. Međutim, pozivajući se na gore navedenu Uredbu Vlade, MONTI je doneo osporenu odluku, kojom je, između ostalog, organizovao ubrzanu alternativnu nastavu za opštinu

Kamenica, utvrdivši da se nastava organizuje u pet (5) datih škola opštine Kamenica, koje škole je podnosilac zahteva svojim odlukama prethodno reorganizovao kao deo svoje reforme. Nakon analize ustavnih načela i načela Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i važećih zakona i prema objašnjenjima datim u objavljenoj presudi, Sud je, između ostalog, naglasio da je prilikom organizovanja ubrzane alternativne nastave i utvrđivanja organizovanja nastave u odgovarajućim školskim objektima u Opštini Kamenica, MONTI osporenim odlukom prekoračio svoju nadležnost i povredio opštinske odgovornosti, odnosno umešao se u sopstvene nadležnosti Opštine Kamenica koje se odnose na pružanje javnog predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja, u suprotnosti sa ustavnim i zakonskim garancijama. Sud je istakao važnost poštovanja ustavnih načela koja se odnose na lokalnu samoupravu i obavezu centralne vlasti da svaki administrativni nadzor nad lokalnim vlastima vrši samo u formama i u slučajevima predviđenim Ustavom ili važećim zakonom.

Presuda

KI 113/21

Podnosilac

Bukurije Haxhimurati

Zahtev za ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosova [Pml. br. 29/2021] od 13. aprila 2021. godine

Okolnosti ovog slučaja se odnose na kaznu podnositeljke zahteva za krivično delo „vršenje uticaja“, zato što je ista, prema odlukama redovnih sudova, primila određenu sumu novca kako bi uticala na donošenje odluke službenih lica u cilju ublažavanja ili oslobađanja od kazne osobe koja je osuđena za krivično delo. Što se tiče oglašavanja krivom podnositeljke zahteva, redovni sudovi su izveli niz dokaza, uključujući (i) čitanje svedočenja svedoka „C“; (ii) transkripte sastanaka održanih između

podnositeljke zahteva i svedoka „C“; (iii) svedočenja drugih svedoka i druge materijalne dokaze; (iv) izveštaje o prisluškivanju; i (v) jedan broj SMS tekstualnih poruka, koje su retroaktivno izdate po nalogu Osnovnog suda u Prištini. Tokom postupaka sprovedenim pred redovnim sudovima, podnositeljka zahteva je osporila, između ostalog, dokaze koji su razmotreni protiv nje, uključujući (i) nalog Osnovnog suda kojim se retroaktivno odobrava uzimanje SMS poruka; i (ii) čitanje svedočenja svedoka „C“ datog tokom istražen faze, pošto je isti proglašen zaštićenim svedokom i samim tim, nije svedočio na glavnom pretresu, ali je pročitana njegova izjava. Apelacioni sud, odnosno Vrhovni sud, su odbili ove navode, potvrdivši kaznu podnositeljke zahteva. Podnositeljka zahteva je pred Sudom navodila da joj je povređeno pravo na privatnost zagarantovano članom 36. [Pravo na privatnost] Ustava u vezi sa članom 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i pravo na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, zato što je, između ostalog: (i) presuda Osnovnog suda u vezi sa njenom kaznom zasnovana na dokazima koji su bili nezakoniti, odnosno na SMS porukama koje su retroaktivno izdate, i (ii) tokom glavnog pretresa joj nije omogućeno ispitivanje svedoka „C“.

Pri ocenjivanju navoda podnositeljke zahteva, Sud je, i na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, prvo istakao da se prisluškivanje telefona i SMS poruka smatra „uplitanjem“ u pravo na „privatnost“ i „prepisku“. Međutim, prema Evropskom sudu za ljudska prava, takvo „uplitanje“ je opravdano, ako je (i) „propisano zakonom“; (ii) teži „legitimnom cilju“; i (iii) ako je „proporcionalno“. Primjenjujući ova načela u okolnostima ovog slučaja, Sud je utvrdio da je izdavanje SMS poruka retroaktivno, odnosno naloga suda koji retroaktivno odobrava prikrivene i tehničke mere nadzora i istrage, bilo u suprotnosti sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku, zato što takav nalog važi samo od „dana donošenja“ relevantne sudske odluke, a ne retroaktivno. Shodno tome, Sud je utvrdio da „relevantno uplitanje“ u privatni život podnositeljke zahteva nije bilo „propisano zakonom“, odnosno bilo je u suprotnosti sa važećim zakonom, i shodno tome, više nije bilo potrebno oceniti da li je u okolnostima ovog slučaja možda postojao „legitiman cilj“ ili „proporcionalnost“. Shodno tome, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, Sud je utvrdio da su, u okolnostima ovog slučaja, odluke

redovnih sudova dovele do povrede prava na privatnost podnositeljke zahteva u suprotnosti sa garancijama člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Međutim, u razmatranju navoda podnositeljke zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud je istakao da zaključak povrede prava na privatnost ne mora nužno da dovede i do povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje. Na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, da bi se došlo do takvog zaključka, Sud mora da oceni da li su relevantni dokazi/iskazi bili „jedini“ i/ili „odlučujući“ u utvrđivanju krivice, odnosno kazne podnositeljke zahteva od strane redovnih sudova. U okolnostima ovog slučaja, Sud je ocenio da prisluškivanja/retroaktivna čitanja na osnovu nezakonite odluke Osnovnog suda, nisu bila „odlučujuća“ za oglašavanje krivom podnositeljke zahteva. Ovo zato što su presude redovnih sudova bile zasnovane, između ostalog, i na transkriptima sastanaka održanih između podnositeljke zahteva i svedoka „C“; iskazima drugih svedoka; prisluškivanjima uzetim na osnovu naloga relevantnog suda koji nisu osporeni od strane podnositeljke zahteva i drugih materijalnih dokaza. Pored toga i što se tiče svedočenja svedoka „C“, Sud je takođe istakao da na osnovu spisa predmeta, (i) podnositeljka zahteva i njen branilac su bili pozvani tokom ispitivanja svedoka „C“ u jednoj fazi postupka, ali su odbili da prisustvuju; i da (ii) svedočenje svedoka „C“, pročitano na glavnom pretresu, takođe nije bio „jedini“ i/ili „odlučujući“ dokaz za oglašavanje krivom podnositeljke zahteva.

Shodno tome i na osnovu objašnjenja datih u objavljenoj presudi, Sud je utvrdio da osporenim presudom Vrhovnog suda nisu povređene procesne garancije propisane u članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, stoga ista, što se tiče kazne podnositeljke zahteva, ostaje na snazi. Međutim, što se tiče utvrđivanja povrede prava na privatnost podnositeljke zahteva u suprotnosti sa garancijama propisanim u članu 36. Ustava u vezi sa članom 8. Evropske konvencije o ljudskim pravima, uzimajući u obzir da Ustavni sud nije nadležan da dodeljuje naknadu, na osnovu svoje sudske prakse, poslednje navedeni je objasnio da podnositeljka zahteva može da iscrpi pravna sredstva na raspolaganju prema zakonu na snazi za dalje ostvarivanje svojih prava, uključujući i pravo da traži naknadu materijalne štete kao rezultat povrede prava na privatnost koje je zagarantovano u članu 36. Ustava i članu 8. EKLJP-a.

ESLjP – važne odluke (1. jul – 31. decembar 2021. godine)

* Nema povrede u osudi za ratne zločine na osnovu komandne odgovornosti (20/01/2022)

U svojoj presudi Veća u predmetu **Milanković protiv Hrvatske** (predstavka br. 33351/20), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da: **nije došlo do povrede člana 7. (Kažnjavanje samo na osnovu zakona)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Predmet se odnosio na osudu podnosioca predstavke za ratne zločine koje su počinile policijske jedinice pod njegovom komandom nad srpskim civilnim stanovništvom i ratnim zarobljenicima na teritoriji Hrvatske u periodu od sredine avgusta 1991. godine do sredine juna 1992. godine. Podnosilac predstavke se žalio da su, osuđujući ga za te zločine, domaći sudovi primenili protokol koji se primenjuje samo na međunarodne oružane sukobe, dok su se događaji odigrali pre hrvatske nezavisnosti, a time i tokom nemeđunarodnog oružanog sukoba. Sud je zaključio da je osuda podnosioca predstavke za ratne zločine na osnovu njegove komandne odgovornosti imala, u vreme događaja, dovoljno jasnu pravnu osnovu u međunarodnom pravu koje obuhvata i nemeđunarodni oružani sukob i da je trebalo da zna da bi ga njegov propust da spreči policijsku jedinicu pod njegovom komandom da ih počinu učinilo krivično odgovornim. Bilo je irelevantno da li su ti zločini počinjeni pre ili posle hrvatske nezavisnosti.

* Uskraćivanje pristupa poverljivim predsedničkim podacima nije povredilo Konvenciju (03/02/2022)

U svojoj presudi Veća u predmetu **Šeks protiv Hrvatske** (predstavka br. 39325/20), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da: **nije bilo povrede člana 10. (Sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Slučaj se odnosio na žalbu penzionisanog političara da je njegov zahtev za pristup poverljivim predsedničkim podacima u cilju sprovođenja istraživanja za knjigu odbijen zbog nacionalne bezbednosti. Sud je posebno primetio da je odluka predsednika kojom je odbio da skine tajnost sa nekih od traženih dokumenata bila zasnovana na mišljenju specijalizovanog tela koje se bavi pitanjima nacionalne bezbednosti i da su je na kraju pregledali i potvrdili Poverenik za informacije, Visoki administrativni sud i Ustavni sud. Štaviše, zahtev podnosioca predstavke za pristup dokumentima je najvećim delom bio odobren. Sud je zaključio da je mešanje u slobodu pristupa informacijama podnosioca predstavke bilo neophodno i proporcionalno važnom cilju nacionalne bezbednosti i da mu je naknadna nezavisna revizija njegovog zahteva obezbedila dovoljne proceduralne

i ostala u okviru širokog diskrecionog prava države da odlučuje o takvim stvarima.

* Sistemska disfunkcija u postupku imenovanja sudija u Poljskoj (03/02/2022)

U svojoj presudi Veća u predmetu **Advance Pharma sp. zo.ov. Poljska** (predstavka br. 1469/20), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 6 stav 1 (Pravo na pravično suđenje)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Predmet se odnosio na žalbu kompanije podnosioca predstavke da Građansko veće Vrhovnog suda, koje je odlučivalo o predmetu koji se tiče njega, nije bilo „zakonom ustanovljen sud“ i da mu je nedostajala nepristrasnost i nezavisnost. On se posebno žalio da je Građansko veće Vrhovnog suda bilo sastavljeno od sudija koje je imenovao predsednik Poljske na preporuku Nacionalnog saveta sudstva („NCJ“), ustavni organ u Poljskoj koji štiti nezavisnost sudova i sudija i koji je bio predmet kontroverzi od stupanja na snagu novog zakona koji predviđa, između ostalog, da njegove sudijske članove više ne biraju sudije, već Sejm (donji dom parlamenta).

Predmet je jedan od 94 trenutno nerešenih predstavlki protiv Poljske, uglavnom podnete u periodu 2018-2022, u vezi sa različitim aspektima reorganizacije poljskog pravosudnog sistema započetog 2017*. Sud je do danas doneo četiri presude, od kojih su tri pravosnažne. Kao i u prethodnim slučajevima, Sud je naglasio da njegov zadatak nije da oceni legitimnost reorganizacije poljskog pravosuđa u celini, već da utvrdi da li su, i ako jesu kako, promene uticale na prava kompanije podnosioca predstavke prema članu 6 stav 1 Konvencije. Sud je utvrdio da je zakonodavna i izvršna vlast neopravdano uticala na postupak imenovanja sudija u Građanskom veću Vrhovnog suda. To je predstavljalo fundamentalnu nepravilnost koja je negativno uticala na ceo proces i ugrozila legitimitet Građanskog veća Vrhovnog suda, koje je ispitalo slučaj kompanije podnosioca predstavke. Građansko veće stoga nije bilo „nezavisan i nepristrasan zakonom ustanovljen sud“ u smislu Evropske konvencije. Presuda veoma liči na presudu Reczkowicz protiv Poljske (br. 43447/19) od 22. jula 2021. godine i Dolińska-Ficek i Ozimek protiv Poljske (br. 49868/19 i 57511/19) od 8. novembra 2021. godine u vezi sa drugim većima Vrhovnog suda.

Kao i u poslednjem slučaju, u ovoj presudi je takođe utvrđeno dodatno očigledna povreda domaćeg zakona, jer je predsednik Poljske izvršio imenovanja sudija uprkos konačnom sudskom nalogu kojim se obustavlja sprovođenje rezolucija NCJ-a kojima se sudije preporučuju Vrhovnom sudu. Sud je utvrdio da je povreda prava kompanije podnosioca predstavke nastala u izmenama poljskog zakonodavstva koje su lišile pravo poljskog pravosuđa da bira sudske članove NCJ i omogućile izvršnoj i zakonodavnoj vlasti da se direktno ili indirektno mešaju u proceduru imenovanja sudija, čime se sistematski ugrožava legitimitet suda sastavljenog od tako imenovanih sudija.

Bio je neizbežan zaključak da nastavak rada NCJ-a kao što je konstituisan Zakonom o izmenama i dopunama iz 2017. godine i njegovo učešće u postupku imenovanja sudija produžava sistemsku disfunkciju koju je utvrdio Sud i može dovesti do daljeg pogoršanja krize vladavine prava u Poljskoj. Stoga je potrebna brza akcija od strane poljske države da se ovo popravi. Država Poljska je dužna da izvuče neophodne zaključke iz ove presude i da preduzme odgovarajuće mere kako bi rešila probleme u korenu povrede koje je Sud utvrdio i spreči da se slične povrede dešavaju u budućnosti.

*** Televizijski intervju maloletnika bez saglasnosti roditelja: povreda (01/03/2022)**

U svojoj presudi Veća u predmetu **I.V.T. protiv Rumunije** (predstavka br. 35582/15), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 8 (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)**. Predmet se odnosio na televizijski intervju sa maloletnikom bez saglasnosti roditelja ili adekvatnih mera zaštite njenog identiteta. Intervju, koji se ticao smrti školske drugarice, doveo je do toga da ona bude maltretirana i izazvao je kod nje emocionalni stres. Sud je posebno utvrdio da su domaći apelacioni sudovi samo površno uravnotežili pitanje prava podnosioca predstavke na privatni život i prava emitera na slobodno izražavanje, posebno jer je bila maloletna i da je intervjuisana bez pristanka roditelja.

*** Sudiji je zamereno što je na Fejsbuku podelio novinski članak: povreda slobode izražavanja (01/03/2022)**

U svojoj presudi Veća u predmetu **Kozan protiv Turske** (predstavka br. 16695/19), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 10. (Sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima i **povrede člana 13. (Pravo na delotvorni pravni lek)** zajedno sa članom 10. Slučaj se odnosio na disciplinsku kaznu (ukor) izrečenu g. Kozanu, sudiji u funkciji, zbog toga što je u maju 2015. u privatnoj Fejsbuk grupi podelio članak za štampu pod naslovom „Sudska rehabilitacija zbog zatvaranja istrage 17. decembra, razrešenje zbog vođenja istrage“, a da sam nije objavio nikakav komentar. Sud je utvrdio da je predmetni novinski članak bio deo debate od posebnog interesa za članove pravosuđa, budući da se tiče nepristrasnosti i nezavisnosti sudija u odnosu na izvršnu vlast u vezi sa događajima u vezi sa postupcima za sumnju na korupciju koji datiraju iz perioda 17-25. decembra 2013. godine i protivljenje vlade tim postupcima. Činjenica da je sudija sa svojim kolegama podelio određene stavove u štampi o nezavisnosti pravosudnog sistema i da im je dozvolio da komentarišu kao odgovor, nužno je spadala u njegovu slobodu da prenosi ili prima informacije o ključnoj oblasti za njegov profesionalan život. Sud je takođe primetio da Savet sudija i tužilaca nije na odgovarajući način

odmerio slobodu izražavanja podnosioca predstavke s jedne strane i njegovu dužnost diskrecije kao sudije, s druge strane. Sud je dalje ponovio da je Veće nesudski organ i da postupci pred njegovom Domom i Plenarnom skupštinom ne pružaju garancije sudskog preispitivanja. Štaviše, podnosiocu predstavke nije bio dostupan nikakav pravni lek u vezi sa merom koju je Savet preduzeo protiv njega. Disciplinska kazna koja mu je izrečena nije zadovoljila nikakvu hitnu društvenu potrebu i, shodno tome, nije predstavljala meru koja je bila „neophodna u demokratskom društvu“.

*** Prevremeni prestanak mandata za člana poljskog Nacionalnog saveta pravosuđa: povreda Konvencije (15/03/2022)**

U svojoj presudi Velikog veća u predmetu **Grzęda protiv Poljske** (predstavka br. 43572/18), Evropski sud za ljudska prava je sa 16 glasova za i 1 protiv utvrdio da je došlo do: **povrede člana 6 stav 1 (Pravo na pravično suđenje)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Gospodin Grzęda je sudija. Slučaj se ticao njegovog uklanjanja iz Nacionalnog saveta sudstva (NCJ) pre nego što mu je istekao mandat i njegove nemogućnosti da dobije sudsko preispitivanje te odluke. Njegovo smenjivanje se dogodilo u kontekstu reformi pravosuđa u Poljskoj. Sud je posebno utvrdio da je nedostatak sudske revizije povredio pravo g. Grzęde na pristup sudu. Sud je smatrao da su uzastopne reforme pravosuđa, uključujući reformu NCJ-a koje su uticale g. Grzęde, imale za cilj slabljenje nezavisnosti pravosuđa. Taj cilj je postignut tako što je sudstvo bilo izloženo mešanju izvršne i zakonodavne vlasti. Ovo je bio prvi put da je Veliko veće Suda ispitalo ova pitanja. Pred Sudom su na čekanju oko 93 predstavke u vezi sa reorganizacijom sudova u Poljskoj.

*** Nepravedno suđenje bivšem izvršnom direktoru Kaupping banke za prevaru zbog korišćenja transkripta njegovog ispitivanja dok je još uvek bio svedok (15/03/2022)**

U svojoj presudi Veća u predmetu **Bjarki H. Diego protiv Islanda** (predstavka br. 30965/17), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da: **nije bilo povrede člana 6 stav 1 (Pravo na pravično suđenje)** Evropske konvencije o ljudskim pravima u vezi sa zahtevom nezavisnog i nepristrasnog suda i povrede člana 6 stavovi 1. i 3. (a) i (c) (Pravo da budete odmah obavešteni o optužbi/pravo na pravnu pomoć po sopstvenom izboru).

Slučaj se odnosio na suđenje gospodinu Diegu – bivšem službeniku banke Kaupping – za prevaru zbog zloupotrebe položaja nakon finansijske krize 2008. godine. On je saslušan, a da mu nije saopšten status osumnjičenog. Detalji o vlasništvu jednog od sudijskih (V.M.M.) akcija u Kauppingu su otkriveni tek nakon konačne presude u njegovom slučaju. Sud je utvrdio da su gubici sudije V.M.M. u Kauppingu bili minimalni i sigurno ne na nivou koji bi doveo u pitanje njegovu

nepristrasnost. Međutim, Sud je utvrdio da su islandske vlasti bile nemarne u vezi sa istragom protiv g. Dijega. Konkretno, tužilac je intervjuisao g. Diega kao svedoka u ovom slučaju, uprkos tome što je u to vreme bio tretiran kao osumnjičeni i njegov telefon je prisluškivan kao rezultat toga, a transkript tog intervjua je naknadno uveden kao dokaz pred sud. Vlada nije mogla da pokaže da to nije povredilo pravičnost suđenja.

*** Opšte mere protiv COVID-a koje zabranjuju javna dešavanja na duži period bile su u suprotnosti sa Konvencijom (15/03/2022)**

U slučaju **Communaute genevoise d'actions syndicales (CGAS) protiv Švajcarske** (predstavka br. 21881/20), udruženje podnosilac predstavke se žalilo da je lišeno prava da organizuje i učestvuje u javnim događajima nakon usvajanja vladinih mera za borbu protiv COVID-19. U svojoj presudi Veća, Evropski sud za ljudska prava je većinom (4 glasa za i 3 protiv) utvrdio da je došlo do **povrede člana 11. (Sloboda okupljanja i udruživanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sud je, iako nipošto ne zanemaruje pretnju koju COVID-19 predstavlja društvu i javnom zdravlju, ipak smatrao da u smislu značaja slobode mirnog okupljanja u demokratskom društvu, a posebno teme i vrednosti koje se promovišu od strane udruženja podnosioca predstavke prema svom ustavu, opšta priroda i značajna dužina zabrane javnih manifestacija koje spadaju u sferu delovanja udruženja, priroda i težina mogućih kazni za ometanje uživanja prava zaštićenih članom 11, nije bila srazmerna ciljevima kojima se težilo. Sud je dalje primetio da domaći sudovi nisu sproveli delotvornu reviziju predmetnih mera tokom relevantnog perioda. Tužena država je tako prekoračila polje slobodne procene koje joj je dato u ovom predmetu. Shodno tome, mešanje nije bilo neophodno u demokratskom društvu u smislu člana 11. Konvencije.

*** Nema povrede u slučaju Velikog veća u vezi sa oduzimanjem dozvole moldavskoj televizijskoj stanici (05/04/2022)**

U svojoj presudi Velikog veća u predmetu **NIT S.R.L. protiv Republike Moldavije** (predstavka br. 28470/12), Evropski sud za ljudska prava je, sa 14 glasova za i 3 glasa protiv, utvrdio da: **nije bilo povrede člana 10. (Sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima i sa 15 glasova za i 2 protiv da: **nije bilo povrede člana 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine)**.

Slučaj se ticao navoda kompanije podnosioca predstavke da je njen televizijski kanal ugašen zbog previše kritika prema Vladi a, posebno, pitanja da li domaći zakon može nametnuti obavezu neutralnosti i nepristrasnosti u biltenima vesti televizijskih stanica koje se emituju na nacionalnim javnim mrežama. Sud je podsetio da je interna politika pluralizma koju su odabrale moldavske vlasti i sadržana u Audiovizuelnom kodeksu 2006, dobila pozitivnu

ocenu stručnjaka Saveta Evrope. Iako bi se politika koju su odabrale nacionalne vlasti mogla smatrati prilično strogom, slučaj se odnosio na period pre nego što je Moldavija prešla na zemaljsku digitalnu televiziju, kada je broj nacionalnih frekvencija bio veoma ograničen i kada su vlasti morale da uvedu zakone o radiodifuziji koji osiguravaju prenos tačnih i uravnoteženih vesti i informacija koje odražavaju čitav niz političkih mišljenja. Imajući to na umu, Sud se uverio da su razlozi koji stoje iza odluke da se ograniči sloboda izražavanja kompaniji podnosioca predstavke bili relevantni i dovoljni i da su domaće vlasti izbalansirale potrebu da zaštite pluralizam i prava drugih, s jedne strane, i potrebu da se zaštiti pravo kompanije podnosioca na slobodu izražavanja, s druge strane. Pored toga, iako je njen gubitak licence na kraju doveo do gašenja njene analogne televizijske mreže, kompanija podnosilac predstavke je mogla ponovo da podnese zahtev za dozvolu za emitovanje posle godinu dana. Sud se uverio da je tužena država uspostavila pravičnu ravnotežu između opšteg interesa zajednice i imovinskih prava televizijske stanice.

U svojoj presudi, Sud je razvio svoju sudsku praksu o pluralizmu u medijima i razjasnio međusobnu vezu između unutrašnjih i spoljašnjih aspekata medijskog pluralizma, obima polja slobodne procene datog državama i nivoa kontrole koji se primenjuje na ograničenja u ovom području. Takođe su navedeni faktori za procenu regulatornog okvira i njegove primene.

*** Proterivanje u Pakistan državljanina te zemlje koji je prešao na hrišćanstvo u Švajcarskoj moglo je da povredi njegova prava iz Konvencije (26/04/2022)**

Slučaj **M.A.M. protiv Švajcarske** (predstavka br. 29836/20) se ticao mogućeg proterivanja podnosioca predstavke u Pakistan. M.A.M. je pakistanski državljanin koji je prešao iz islama u hrišćanstvo dok je bio u Švajcarskoj, gde je stigao 2015. godine i gde je njegov zahtev za azil odbijen.

U svojoj presudi Veća, Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da bi, ako bi se izvršila odluka o proterivanju podnosioca predstavke u Pakistan, došlo do **povrede člana 2. (Pravo na život) i člana 3. (Zabrana mučenja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima u odsustvu procene rizika kojem je podnosilac predstavke bio izložen zbog ukupne situacije preobraćenih hrišćana u Pakistanu i njegove lične situacije. Sud je odlučio da je procena švajcarskih vlasti o riziku sa kojim se podnosilac predstavke suočava zbog njegovog prelaska na hrišćanstvo ako bude proteran u Pakistan bila nedovoljna da podrži odbijanje njegovog zahteva za azil, takođe s obzirom da ga nije zastupao advokat u nijednoj fazi nacionalnog postupka. Sud je dalje utvrdio da je podnosilac predstavke pokazao da je njegov zahtev za azil, koji je bio zasnovan na njegovom verskom preobraćenju, trebalo detaljnije ispitati od strane nacionalnih vlasti koje su posebno trebale da uzmu u obzir sve moguće razvoje u ukupnoj situaciji

preobraćenih hrišćana u Pakistanu i specifične okolnosti slučaja podnosioca predstavke. Sud je takođe odlučio, u skladu sa pravilom 39 svog Poslovnika (Privremene mere), da je poželjno u interesu pravilnog vođenja postupka, da podnosilac predstavke ne bude proteran dok presuda ne postane pravosnažna ili do daljeg.

*** Povreda slobode izražavanja lokalnog političara osuđenog zbog objavljivanja političkih satirskih karikatura na svom blogu (07/06/2022)**

U svojoj presudi Veća u predmetu **Patrício Monteiro Telo de Abreu protiv Portugalijske** (predstavka br. 42713/15), Evropski sud za ljudska prava je **jednoglasno utvrdio** da je došlo do: **povrede člana 10. (Sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Predmet se odnosio na osudu podnosioca predstavke i njegovu kaznu za plaćanje novčane kazne i odštete za tešku klevetu opštinskog odbornika (gđe E.G.) zbog objavljivanja na blogu koji je on vodio tri karikature koje je nacrtao umetnik. Sud je smatrao da domaći sudovi nisu dovoljno uzeli u obzir kontekst u kome je podnosilac predstavke objavio karikature na svom blogu. Domaći sudovi nisu izvršili temeljno balansiranje između navedenog prava. Štaviše, nisu uzeli u obzir karakteristike političke satire koje proizilaze iz sudske prakse Suda niti su se pozivali na sudsku praksu Suda o slobodi izražavanja. Sud je smatrao da se razlozi koje su dali domaći sudovi da opravdaju osudu podnosioca predstavke ne mogu smatrati relevantnim i dovoljnim. Po njegovom mišljenju, izricanje krivičnih sankcija za ponašanje, kao što je ponašanje podnosioca predstavke u ovom slučaju, moglo je da ima zastrašujući efekat na satirične oblike izražavanja u vezi sa političkim pitanjima. Stoga, osuda podnosioca predstavke nije bila neophodna u demokratskom društvu.

*** Nema povrede prava bivšeg premijera Litvanije u otkrivanju tajno snimljenog telefonskog razgovora (14/06/2022)**

U svojoj presudi Veća u predmetu **Algirdas Butkevičius protiv Litvanije** (predstavka br. 70489/17), Evropski sud za ljudska prava je **jednoglasno utvrdio** da: **nije bilo povrede člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Slučaj se odnosio na telefonski razgovor između g. Butkevičiusa i gradonačelnika koji je tajno snimljen tokom pretpretresne istrage o mogućoj korupciji u vezi sa teritorijalnim planiranjem i objavljen je na saslušanju Komisije za borbu protiv korupcije Seimasa (litvanskog parlamenta). U to vreme, g. Butkevičius je bio premijer Litvanije. Sud je utvrdio da, čak i ako je na reputaciju g. Butkevičiusa uticalo obelodanjanje njegovog telefonskog razgovora, nema dokaza da je to uticalo u tolikoj meri da bi se to moglo računati kao nesrazmerno mešanje u njegova prava zagarantovana članom 8. Konvencije.

*** Poljske vlasti su pokušale da učutkaju poznatog sudiju (16/06/2022)**

U svojoj presudi Veća u predmetu **Žurek protiv Poljske** (predstavka br. 39650/18), Evropski sud za ljudska prava je utvrdio: sa šest glasova za i jednim protiv da je došlo do povrede **člana 6 stav 1 (Pravo na pristup sudu)** Evropske konvencije o ljudskim pravima, i **jednoglasno**, da je došlo do povrede **člana 10. (Sloboda izražavanja)**. G. Žurek je sudija. On je bio i portparol Nacionalnog saveta sudstva (NCJ), ustavnog tela u Poljskoj koje štiti nezavisnost sudova i sudija. U tom svojstvu, on je bio jedan od glavnih kritičara promena u pravosuđu koje su pokrenuli zakonodavna i izvršna vlast nove Vlade koja je došla na vlast 2015. godine. Slučaj se ticao njegovog smenjivanja iz NCJ-a pre isteka mandata i njegove žalbe da nije bilo pravnog načina da se ospori gubitak njegovog mesta. To se takođe odnosilo na njegovu tvrdnju o kampanji da ga učutka. Sledeći isto obrazloženje kao u nedavnom predmetu Velikog veća Grzeda protiv Poljske (br. 43572/18), Sud je utvrdio da je nedostatak sudske revizije odluke o uklanjanju g. Zureka iz NCJ-a povredio njegovo pravo na pristup sudu. Sud je takođe utvrdio da je gomilanje mera preduzetih protiv g. Zureka – uključujući njegovo razrešenje sa mesta portparola regionalnog suda, reviziju njegovih finansijskih izjava i inspekciju njegovog pravosudnog rada – imalo za cilj da ga zastraši zbog stavova koje je izrazio u odbrani vladavine prava i nezavisnosti sudstva. Prilikom utvrđivanja ovih povreda, Sud je naglasio sveukupni kontekst uzastopnih reformi pravosuđa, koje su rezultirale slabljenjem nezavisnosti pravosuđa i onoga što je široko opisano kao kriza vladavine prava u Poljskoj.

*** Nereagovanje italijanskih vlasti u vezi sa ozbiljnim optužbama za nasilje u porodici povredilo je Konvenciju (16/06/2022)**

U slučaju **De Giorgi protiv Italije** (predstavka br. 23735/19), podnosilac predstavke se žalila da joj italijanske vlasti, uprkos podnošenju nekoliko krivičnih prijava, nisu pružile zaštitu i pomoć nakon što je pretrpela nasilje u porodici od strane svog supruga od kojeg je razdvojena od 2013. godine.

U presudi Veća u ovom predmetu, Evropski sud za ljudska prava je **jednoglasno utvrdio** da je došlo do: **povrede člana 3. (Zabrana mučenja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sud je utvrdio da italijanske vlasti nisu izvršile procenu rizika od zlostavljanja koja se posebno fokusirala na kontekst nasilja u porodici, a posebno na situaciju podnosioca predstavke i njene dece, koja bi opravdala konkretne preventivne mere za zaštitu njih od takvog rizika.

Vlasti su stoga povredile svoju dužnost da zaštite podnosioca predstavke i njenu decu od muževljevog nasilja u porodici. Sud je utvrdio da italijanske vlasti nisu preduzele nikakve mere kao odgovor na ozbiljan rizik od maltretiranja sa kojim su se suočavali podnosilac predstavke i njena deca i da su svojom

propustom da reaguju stvorile situaciju nekažnjivosti, a suprugu tek treba da se sudi za povrede nanete podnosiocu predstavke u napadu 20. novembra 2015. godine i istraže druge žalbe podnosioca predstavke koje su ostale nerešene od 2016. godine. Sud je takođe smatrao da je država povredila svoju obavezu da istraži zlostavljanje podnosioca predstavke i njene dece, te da se način na koji su domaći organi vodili krivično gonjenje u predmetu takođe kvalifikuje kao nečinjenje suda i ne može se smatrati ispunjavanjem uslova iz člana 3. Konvencije.

*** Sud utvrđuje povredu člana 10 zbog težine zatvorske kazne Jean-Marc Rouillanu za radio primedbe, ne dovodeći u pitanje princip koji stoji iza kazne izrečene za saučesništvo u javnoj odbrani terorizma (23/06/2022)**

U svojoj presudi Veća u predmetu **Rouillan protiv Francuske** (predstavka br. 28000/19), Evropski sud za ljudska prava je **jednoglasno** utvrdio da je došlo do: **povrede člana 10. (Sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima zbog težine izrečene krivične kazne.

Slučaj se odnosio na osudu Jean-Marc Rouillana, bivšeg člana terorističke grupe Action directe, na kaznu od 18 meseci zatvora, uključujući uslovni deo od 10 meseci sa uslovnom kaznom, nakon što je osuđen kao saučesnik u krivičnom delu javne odbrane terorističkih akata zbog komentara koje je dao u radio emisiji 2016. godine, a koji su naknadno objavljeni na internet stranici medija. Sud je zauzeo stav da je osuda i kazna podnosioca predstavke kao saučesništvo u delu odbrane od terorističkih akata predstavljalo mešanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja. Priznao je da je mešanje bilo propisano zakonom i da je težilo legitimnom cilju sprečavanja nereda i zločina.

Govoreći o tome da li je mešanje bilo neophodno u demokratskom društvu u smislu člana 10 stav 2, Sud je prihvatio, prvo, da se sporni komentari smatraju posrednim podsticanjem na terorističko nasilje i nije video razumnu osnovu na kojoj bi se odstupalo od značenja i obima koji im je pridat odlukom Krivičnog suda, čije su uredno navedene razloge usvojili Apelacioni sud i Kasacioni sud. Sud je dalje naveo da u ovom slučaju ne vidi razuman osnov na kojem bi se odstupilo od ocene domaćih sudova u vezi sa principom koji stoji iza kazne. S tim u vezi, smatrao je da se njihovo obrazloženje o tome zašto je kazna izrečena podnosiocu predstavke bila opravdana – na osnovu potrebe za borbom protiv terorizma i uzimajući u obzir lične karakteristike počinioca – činilo i „relevantnim“ i „dovoljnim“ da opravda sporno mešanje, koje se smatralo odgovorom, u principu, na hitnu društvenu potrebu. Međutim, nakon što je ponovio da se od vlasti zahteva, u pitanjima slobode izražavanja, da budu uzdržani u korišćenju krivičnog postupka, a posebno u izricanju kazne zatvora, Sud je zaključio da, u konkretnim okolnostima slučaja, razlozi na kojima su se zasnovali domaći sudovi u balansiranju koje su oni morali da izvedu, nisu bili dovoljni da bi mu omogućili da uzme u obzir kaznu od

18 meseci zatvora izrečenu podnosiocu predstavke – bez obzira na suspenziju od 10 meseci – kao srazmerni legitimnom cilju kojem se teži. Sud je stoga zaključio da je došlo do povrede člana 10. Konvencije zbog težine krivične kazne izrečene podnosiocu predstavke.

(Za više detalja posetite sajt Evropskog suda za ljudska prava: www.echr.coe.int)

INFORMACIJE O USTAVNOM SUDU

Zgrada Ustavnog suda:

Ustavni sud Republike Kosovo, od svoje funkcionalizacije 2009. godine je smešten u zgradi bivšeg Zaštitnog korpusa Kosova ZKK, koja se nalazi u centru Prištine, u Gradić Pejtonu. Ova lokacija Suda, u centru glavnog grada, je simbol jednakog pristupa na ustavnu pravdu svih građana i drugih ovlašćenih stranki. Ova zgrada se tokom godina prilagođavala potrebama i prirodi rada Ustavnog suda. Ovo je urađeno uz pomoć donatora. Konkretno, sudnica je finansirana od strane Ustavnog suda Republike Turske 2010. godine, osnivanje biblioteke Suda je u potpunosti projekat GIZ za pravnu reformu, a dodatne kancelarije-kontejneri su donacija Ustavnog suda Republike Turske 2011. godine.

Zgrada Suda ima korisnu prostoriju za rad od 1 937 m² u kojoj rade 65 radnika.

ADRESA

Ulica: "Perandori Justinian", nr. 44, 10 000 - Priština

Tel: +383 (0)38 60 61 62

Mob: +383 (0)45 200 595; +383 (0)45 200 576

Fax: +383 (0)38 60 61 70

E-mail: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org

Veb: www.gjk-ks.org